2019

TATVAN İLÇESİ TİCARİ HAYATI VE ÜRETİM DURUMU RAPORU

TATVAN TSO

İÇİNDEKİLER

1-TATVAN HAKKINDA 3
1.1 Tatvan Tarihi 3
1.2 Coğrafik Yapısı 4
1.3 Tatvan Nüfus Durumu 4
1.4 Tatvan Ekonomik Durum 5
1.5 Sağlık Altyapısı 5
1.6 Eğitim – Öğretim Hizmetleri 5
1.7 Kültür ve Turizm 5
1.8 Ulaştırma Hizmetleri 6
2. TRB2 DAKA Bölgesel Raporu 7
2.1 Ar-Ge Yenilikçilik Ve Girişimcilik Mevcut Durum Analizi 7
2.2 Bankacılık 7
2.3 Çevre ve Altyapı Mevcut Durum Analizi 7
2.4 Dış Ticaret 8
2.5 İstihdam Mevcut Durumu 8
2.6 Maden Potansiyeli Genel Durumu 8
2.7 Sanayi Mevcut Durum Analizi 9
2.8 Sosyal Yapı 9
2.9 Tarım 10

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1 Tatvan Geçmişten Görünüm 3
Şekil 2 Van Gölü 5
Şekil 3 Nemrut Krateri 6

1-TATVAN HAKKINDA

1.1 Tatvan Tarihi

Uzun bir geçmişe sahip bulunan Tatvan, ilk çağlardan itibaren çeşitli milletlere ev sahipliği yapmıştır. Büyük İskender, Dara, Selçuklu Hükümdarı Alparslan, Timur, Yavuz Sultan Selim, Kanuni Sultan Süleyman, Şah İsmail ve IV. Murat'ın ordularına geçit görevi yapmıştır. Osmanlı hükümdarları İran seferlerine çıktıklarında Tatvan'dan önemli oranda istifade etmiştirler. Hatta, İran seferi sırasında Kanuni Sultan Süleyman'ın, Van Gölünün güney batısına düşen bu limanda, bir tersane yaptırdığı bilinmektedir.

Araştırmalar sonucunda elde edilen belgelerden ve eski kaynaklardaki bilgilerden anlaşıldığı kadarıyla, ilçe ve çevresinin ilk sakinleri Subarlar'dır. Daha sonra Hurriler ve Hititler ile bunlara bağlı çeşitli boylar Tatvan'a hakim olmuşlardır. M.Ö. IX. yüzyıldan itibaren Urartular, Van ve çevresi ile birlikte Tatvan'da üç asır boyunca egemenlik kurmuşlardır. 1071'deki Malazgirt Meydan Savaşından sonra Tatvan; Selçukluların hakimiyetine geçmiştir ve bu durum M.S. 1200'lere kadar devam etmiştir.

Tatvan'ın tarihinde dönüm noktası sayılabilecek olay ise bölgede Osmanlı hakimiyetinin başlamasıdır. 1514 tarihli Çaldıran Savaşında İran ordusunu bozguna uğratan Osmanlı ordusunun bu başarısından sonra Doğu Anadolu topraklarının büyük bir bölümü Osmanlı Devletine bağlanmıştır.

Tatvan isminin ne zaman ve kimler tarafından verildiği bilinmemektedir. Ancak Evliya Çelebi, Rahova (Rahva) Ovasından doğuya doğru üç saat yürüdükten sonra Taht-ı Van kalesine ulaşıldığını ve buraya yöre halkının Tatvan adını verdiklerini kaydetmektedir.

Yakın geçmişte ise Tatvan ilçesi Küçüksu Nahiyesinde 1879'da kurulmuş bir köy görünümündedir. Bu gelişme bir tesadüf eseri olmayıp, 1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşı, yani 93 harbi ile ilişkilidir. 93 Harbi sırasında ve sonrasında Doğu Anadolu Bölgesinde önemli oranda nüfus hareketleri meydana gelmiş ve kuzeyden aşağılara doğru yoğun bir göç yaşanmıştı. Rusların işgal ettikleri bölgelerden içerilere doğru göç eden insanlar, Osmanlı Hükümeti tarafından iç kesimlere yerleştirilmişlerdir. Muhtemelen Tatvan'daki söz konusu iskan olaylarının, bahsi geçen göçlerle yakın bir ilişkisi vardır.

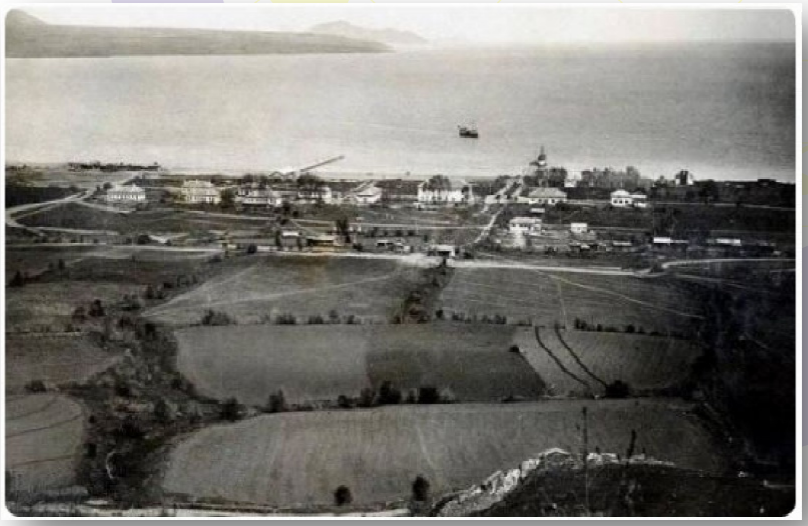

Şekil 1 Tatvan Geçmişten Görünüm

1918 yılında Bitlis iline bağlı bir nahiye merkezi durumunda olan Tatvan, 1936 yılında ilçeye dönüştürüldü. XX.yy başlarında küçük bir köy görüntüsü veren Tatvan, daha sonra hızlı bir gelişme göstermiştir ve sürekli bir ilerlemeye paralel olarak ilçe teşkilatına kavuştuğunda, Karşıyaka Mahallesinde bulunun idare binaları 1946 Haziran'ında Tuğ Mahallesine taşınmıştır.

Tatvan, ilçe olduğu dönemde yaklaşık üç yüz nüfuslu küçük bir kırsal yerleşmeydi. 1950'de 3179 olan nüfus, 1965'te 10 bini, 1970'te 20 bini, 1980'de 40 bini, 1985'te 50 bini aşmıştır. Nüfusun hızla artmasında Tatvan'ın bir ulaşım ve konaklama merkezine dönüşmesi, ayrıca bazı göçer aşiretlerinin buraya yerleşmesi önemli rol oynamıştır. Yine

Tatvan'ın Van'a ve İran'a ulaşımı sağlayan bir liman kenti olması da, gelişmesine etki eden önemli faktörlerden biridir.

Tatvan'da kalıntı halinde de olsa varlığını koruyabilmiş tarihi eserlere rastlamak mümkündür. Tatvan'da tarihi eserlerin dağılımı konusunda karşımıza şöyle bir tablo çıkmaktadır: 11 kale, 5 camii, 4 kervansaray, 2 kümbet, 2 çeşme, 2 köprü, 3 tarihi ev, 4 tarihi mağara ve 54 kilise.Kilise sayısının bu kadar fazla olması Hıristiyan dinine mensup Ermeni nüfusunun fazla olduğu anlamına gelmemelidir. Ermeni nüfusunun en yoğun olduğu vilayetlerin başında Bitlis gelmekle birlikte, 93 harbinden önce Bitlis'te 45.600 Müslüman nüfusa karşılık, Ermeniler de dahil bütün Hıristiyanların miktarı 15.200 kişidir. Bu da yaklaşık olarak % 30'luk bir oranı ifade etmektedir. 93 Harbi sonrası dönemde de bu oran bir miktar artış göstermekle birlikte, bir önceki döneme yakındır. Doğu Anadolu bölgesi genelinde ise, bu oran aynı dönemlerde %18 dolaylarındır. 93 Harbinin etkisi azaldıktan sonra Ermeni nüfusunda giderek bir azalma meydana gelmiştir. Bu tarihten sonra bölgenin bazı köylerinde Ermeniler ağırlıklı olarak yaşamakta idiler. Söz konusu 54 kilisenin tamamına yakınının köylerde bulunuyor olması da bu tezi doğrulamaktadır. (http://tatvan.gov.tr/tatvantarihi)

1.2 Coğrafik Yapısı

Tatvan'ın, kuzey ve doğusunda Van Gölü, güneydoğusunda Gevaş, güneyinde Hizan ilçeleri ile batısında Bitlis ili, kuzeyinde de Ahlat ilçesi bulunmaktadır. Van Gölü'nün güneybatısındaki yüksek bir alanda yer alan Tatvan'ın büyük bölümü dağlıktır. Şehrin güney ve güneydoğu kesimlerini Güneydoğu Toroslarına bağlı dağlar, batı ve kuzeybatı kesimini de Nemrut Dağı çevirmektedir. Ayrıca en yüksek yeri Alacabük Dağı olarak bilinen Pelli Dağı da güneydoğu sınırı yakınındadır. Şehir topraklarından çıkan Güzeldere başta olmak üzere küçük akarsular Van Gölü'ne dökülmektedir. Güney ve güneydoğudaki dağlardan kaynaklanan suların oluşturduğu dereler şehir sınırları dışında Dicle Nehri'nin başlıca kollarından olan Botan Çayı'na katılır. Türkiye'nin en büyük gölü olan Van Gölü'nün güneybatı kesimi ile Nemrut Gölü şehir sınırları içerisindedir. İl merkezine 25 Km. uzaklıktaki şehrin yüzölçümü 1.235 Km², denizden yüksekliği ise 1.720 metredir. (http://tatvan.gov.tr/cografik-yapisi)

1.3 Tatvan Nüfus Durumu

Türkiye İstatistik Kurumu'nun Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi kayıtlarında son genel nüfus tespitine göre İlçe Merkezinin nüfusu 71.045, köy kesiminin nüfusu ise 18.140'tır. İlçenin toplam nüfusu ise 89.185 olarak tespit edilmiştir. Buna göre nüfusun %79'u şehir merkezinde, %21'i ise köy kırsalında yaşamaktadır.(http://tatvan.gov.tr/nufusdurumu)

YILLAR İTİBARİYLE TATVAN NÜFUS DURUMU

YIL	TOPLAM	ŞEHİR	KÖY
2010	78.437	59.584	18.853
2011	83.790	65.086	18.704
2012	85.490	67.035	18.455
2013	84.163	65.641	18.522
2014	86.514	68.157	18.357
2015	89.185	71.045	18.140

1.4 Tatvan Ekonomik Durum

Tatvan, bulunduğu konum itibariyle çevredeki il ve ilçelere göre ekonomik açıdan daha avantajlı konumdadır. İlçe merkezindeki ticaret, sanayi, ulaşım gibi ekonomik faaliyetler yürütülürken kırsalda daha çok tarım ve hayvancılık yapılmaktadır.

Tatvan'ın bahsettiğimiz bu avantajlı konumundan ötürü son yıllarda önemli miktarda göç almıştır. Bu durum ilçe merkezinde ticari faaliyetlerin artmasına zemin hazırlamıştır. Bugün ilçe merkezinde bulunan dört (4) süpermarket, üç (3) AVM, on iki (12) banka şubesi şehir ekonomisinin gelişmişliğini göstermesi bakımından önemlidir. Resmi verilere göre Tatvan Türkiye'nin en gelişmiş ilçeleri arasında ilk sıralarda yer almaktadır. İçişleri Bakanlığı idareci atama kriterlerine göre Tatvan 3. derecede ilçe konumundadır.

Bugün Tatvan'da sanayi anlamında ileri düzeyde bir gelişmişlik olmasa da hayvansal ve bitkisel ürünlerin üretildiği fabrikalar mevcuttur. Ayrıca bims ve parke taşı sektöründe önemli gelişmeler olmaktadır. Çevre il ve ilçelerden çok fazla katılımcı ve ziyaretçinin geldiği Fuar Tatvan'ın en eski kültürel, sosyal ve ticaret etkinliklerindendir. Tarım ve hayvancılığın önemli bir geçim kaynağı olduğu ilçemiz 226.088,77 dekar tarım alanı, 221.002,02 dekar mera alanı, 750 dekar çayır alanı, 210.018,20 dekar orman alanı, 21.506,25 dekar yerleşim alanları ve 284.667,23 dekar diğer araziler olmak üzere toplam 964.033,20 dekar araziye sahiptir. İlçemizin toplam yüzölçümü 1.235.000 dekar olmasına karşın sadece %18'lik kısmı tarım alanlarını oluşturmaktadır. İlçenin tarımla geçinen nüfus oranı ise %26 olarak hesaplanmıştır. (http://tatvan.gov.tr/ekonomik-durum)

1.5 Sağlık Altyapısı

Sağlık hizmetlerinin sunuluş biçimi, sosyoekonomik kalkınmışlık düzeyini belirleyen önemli bir göstergedir. İlçemizde 1 Devlet Hastanesi, 6 Aile Sağlık Merkezi, 5 Sağlık Evi mevcuttur. Ayrıca 1 Özel Hastane hizmet vermektedir. Tatvan Devlet Hastanesi 400 yataklı olarak hizmet sunmaktadır. 2017 Yılı Ocak ayı itibariyle, kamuya ait sağlık kuruluşlarında toplam 44 uzman hekim, 7 pratisyen hekim, 7 Diş Hekimi ve 164 yardımcı sağlık personel görev yapmaktadır. Özel Hastanede ise 19 uzman hekim, 3 pratisyen hekim ve 44 yardımcı sağlık personeli hizmet vermektedir.(http://tatvan.gov.tr/saglik-altyapisi)

1.6 Eğitim – Öğretim Hizmetleri

Eğitim ve Öğretim alanında da son on yılda hızlı bir atılım gösteren Tatvan İlçesinde, 10 Lise, 18 Merkez Ortaokulu, 13 Köy Ortaokulu, 19 Merkez İlkokulu, 13 Köy-Bağımsız İlkokulu, 20 Köy-Birleştirilmiş Sınıf İlkokulu, 6 Anaokulu, 32 Anasınıfı ve 2 Eğitim Uygulama Okulu'nda, 956 Derslik ve 1.217 Şubede toplam 22.820 öğrenci eğitim ve öğretim görmektedir.

İlçede ayrıca 3 Rehabilitasyon Merkezi, 3 Sürücü Kursu bulunmaktadır. İlçemizde 4 yıldır eğitim ve öğretime devam eden 3 lisemizin binaları mevcut olmayıp geçici binalarda eğitim-öğretim vermektedir. Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı 3 Ortaöğretim Öğrenci Yurdu, 670 kişi kapasiteli öğrenci yurdu bulunmaktadır. (http://tatvan.gov.tr/egitim-ogretim-hizmetleri)

Şekil 2 Van Gölü

1.7 Kültür ve Turizm

İlçemiz turistik imkanlar bakımından gerek bölgenin gerek ülkenin önemli merkezlerinden biridir. İlçe turizm sektöründe birçok alana hizmet verebilecek potansiyele sahiptir. Tarihi

eserler bakımından oldukça zengin olan Tatvan flora ve fauna zenginliğiyle de dikkat çekmektedir. Bunun yanında yöre bozulmamış kültürü ve misafirperver halkıyla da ziyaret edilmesi gereken bir yerdir. Spor turizmi açısından da uygun mekanlar bulunmaktadır. İnanç turizmi bakımından da gerek Müslümanlara gerek Hıristiyanlara hitap etmektedir. İlçede bulunan kaplıca ve şifalı sular sağlık turizmi için de alternatif oluşturmaktadır.

Van Gölü havzasının en önemli turizm değeri hiç kuşkusuz Nemrut Yanardağı ve Krater Gölüdür. Bir volkan konisi olan Nemrut'un batısında Muş Ovası, doğusunda Van Gölü, güneyinde Rahva düzlüğü ve Bitlis Masifi, kuzeyinde ise volkanik plato düzlükleri bulunmaktadır. Yaklaşık olarak 305 km2'lik bir taban kaidesi üzerinde yükselen Nemrut Dağı, yaklaşık 2.500 m. yüksekliğinden sonra kesik bir koni görünümünü alır ve yeryüzünün önemli kalderalarından birine yer verir.

Nemrut Yanardağı Tatvan'ın en önemli turizm değeri olarak son yıllarda farklı bir işlev kazanmıştır. Nemrut Dağı Kayak Tesisleri ile telesiyej sisteminin devreye girmesi buraya olan ilgiyi daha da arttırmıştır. Kayak pisti uluslararası ölçülere göre oldukça iddialı bir pisttir. Her şeyden önce Nemrut Dağı Kalderası ve kayak tesisleri, benzeri olmayan Van Gölü manzarası ve sağladığı klimatik özellikler bakımından ayrıcalıklı bir yere sahiptir. (http://tatvan.gov.tr/kultur-ve-turizm)

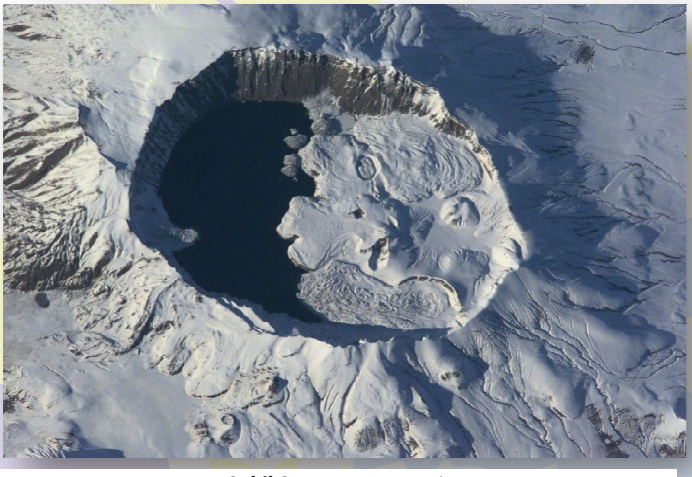

Şekil 3 Nemrut Krateri

1.8 Ulaştırma Hizmetleri

Tatvan-Bitlis, Tatvan-Muş, Tatvan-Ahlât, Tatvan-Hizan ve Tatvan-Van karayolları olmak üzere çok yönlü bir kara ulaşımı ile Tatvan-Van arasında Deniz (Feribot) ulaşımı bulunmaktadır. Muş istikametinden gelen demiryolu ilçemizde sona erer, buradan Tren ve Yük Vagonları Feribotlar vasıtasıyla Van iline taşınır, oradan da yine demiryolu kanalı ile İran'a ulaşır. Halen ilçemizde TCDD Van gölü Feribot İşletmesi Müdürlüğüne ait 4 adet Feribot, Tatvan-Van arasında yük ve yolcu taşımacılığı yapmaktadır. (http://tatvan.gov.tr/ulastirma-hizmetleri)

2. TRB2 DAKA Bölgesel Raporu

2.1 Ar-Ge Yenilikçilik Ve Girişimcilik Mevcut Durum Analizi

Bölge Üniversitelerinde bulunan üniversitelerdeki akademik kadrolar; araştırma-geliştirme faaliyetleri açısından ve bilginin üretimi bakımından birer kaynak olarak görülmektedir. T.C. Ölçme, Seçme Yerleştirme Merkezi'nin 2011-2012 verilerine göre bölgede; Bitlis Eren Üniversitesi'nin 185, Hakkari Üniversitesi'nin 231, Muş Alparslan Üniversitesi'nin 286; Yüzüncü Yıl Üniversitesi'nin ise 1294 akademik personeli bulunmaktadır.

Bölge akademisyenlerinin fakülte, meslek yüksekokulu gibi akademik birimlere göre dağılımları, üniversitelerin hangi alanda araştırmacı yapısının öne çıktığı ve sanayi işbirliğine dönük nitelikli insan kaynağına sahip olduğu konularında bilgi vermektedir.

Bitlis Eren Üniversitesi'nin akademik personel dağılımında Fen-Edebiyat Fakültesi, Mühendislik Mimarlık Fakültesi ve Adilcevaz, Ahlat ve Tatvan Meslek Yüksek Okulları'nda yoğunlaşmalar mevcuttur. Bu sebeple; Bitlis ilçelerinde potansiyel ekonomik kaynaklarla yapılabilecek işbirlikleri konusunda üniversitenin araştırmacı gücünün kullanabileceği ifade edilebilir.

(http://www.daka.org.tr/panel/files/files/TRB2%20B%C3%B6lgesi%20Ar-Ge%20Yenilik%C3%A7ilik%20ve%20Giri%C5%9Fimcilik%20Mevcut%20Durum%20Analizi.pdf)

2.2 Bankacılık

Türkiye'de 2015 yılı Şubat ayı itibariyle kamusal ve özel sermayeli, yabancı sermayeli, Türkiye'de şube açan yabancı sermayeli ve kalkınma ve yatırım bankaları (kamusal, özel ve yabancı sermayeli) olmak üzere toplam 47 adet banka faaliyet göstermektedir. Tatvan'da 9 Banka Şubesi yer almaktadır. 2013 yılı içerisinde TRB2 Bölgesi'nde kullandırılan kredilere bakıldığında ihtisas kredileri anlamında en çok tutarın tarımsal faaliyetlerde kullanıldığı görülmektedir.

(http://www.daka.org.tr/panel/files/files/TRB2%20B%C3%B6lgesi%20Bankac%C4%B1l%C4%B1k%2C%20Vergi%2C%20Yat%C4%B1r%C4%B1m%20ve%20Destekler%20Mevcut%20Durum%20Analizi.pdf)

2.3 Çevre ve Altyapı Mevcut Durum Analizi

Tatvan'da PM10 günlük ortalama değerleri 2010 yılından 2014 yılına kadar 40 µg/m³'ün altına düşmemiştir.

Tatvan'ın 2014 yılı PM10 günlük ortalama değerleri, 50 µg/m³ sınır değerini 140 gün (AB standartlarına göre 35 defadan fazla aşılmamalıdır) aşmıştır. SO2 günlük ortalama değeri ise 12 defa sınır değerini aşmıştır. AB standartlarına göre sınır değeri 3 defadan fazla aşılmamalıdır.

Tatvan'da hava kirliliğinin en önemli sebepleri, evsel ısınmada kalitesiz kömür kullanımı ve motorlu taşıtların kalitesiz yakıt kullanmasıdır. Hava kalitesinin artırılması için kaliteli kömür kullanımının yaygınlaştırılması, taşıtların egzoz gazı emisyonlarının en aza indirilmesi ve sürekli denetim yapılması gerekmektedir. Uzun vadede çözüm ise, şehre doğal gaz hattının kurulması veya alternatif ısınma yöntemleri (jeotermal, atık ısı teknolojileri vb.) bulunmasıdır.

Son 5 yıllık süreçte TRB2 Bölgesi'nin su ve kanalizasyon altyapısının iyileştirilmesiyle ilgili çalışmalar hızlı bir şekilde devam etmektedir. 2013 yılı itibariyle İller Bankası A.Ş. Van Bölge Müdürlüğü tarafından Tatvan'da Atık Su Arıtma Tesisi Terfi Merkezi ve Kollektör Hattı yapılmıştır. Köydes projeleri ile köylere içme suyu, yol, kanalizasyon ve tarımsal sulama hizmetleri götürülmüş, İller Bankası TRB2 Bölgesi'nde içme suyu ve kanalizasyon çalışmalarına hız vermiştir.

Bitlis'te milli park bulunmamaktadır. Ancak, 2873 sayılı Milli Parklar Kanunu kapsamında Güroymak, Tatvan ve Ahlat ilçeleri sınırlarına giren Nemrut Kalderası Tabiat Anıtı bulunmaktadır. Nemrut Kalderası içinde ve çevresinde bu güne kadar 450 bitki türü tespit edilmiştir. Yörede teşhis edilen bitkilerin % 44 gibi önemli bir oranı da bu bölgeye ait türlerden oluşmaktadır. % 8,4 kadarı ise bitki türleri içinde endemik olarak yer almaktadır.
(http://www.daka.org.tr/panel/files/files/TRB2%20B%C3%B6lgesi%20%C3%87evre%20ve%20Altyap%C4%B1%20Mevcut%20Durum%20Analizi.pdf)

2.4 Dış Ticaret

Özellikle 2007 küresel mali krizinden sonra Avrupa ülkelerine yapılan ihracatın azalmasından dolayı Afrika ve Orta Doğu ülkelerine daha çok yönelinmesiyle İran ve Irak, Türkiye için daha önemli ticari partnerlere dönüşmüştür. Bu sebeple, doğuda yaklaşık 80 milyonluk nüfusa sahip İran'a ve güneyde 2003 savaşı sonrasında yeniden yapılaşmaya başlayan Irak'a sınırı olan TRB2 Bölgesi, dış ticaret açısından daha stratejik bir pozisyona kavuşmuştur. Bunun yanında, Bölge halkının hem İran hem de Irak'ın sınır bölgelerindeki kesimiyle akraba ilişkilerine sahip olması ve aralarında kültürel birliğin olması, ticari ilişkilerin daha kolay gerçekleşmesini sağlamaktadır. Fakat TRB2 Bölgesi bütün bu avantajlara rağmen gerek komşu ülkelerin tutumları ve gerekse güvenlik nedenleriyle dış ticarette istenen düzeye ulaşamamıştır. 2012 yılında ise Türkiye İhracatında yaşanan artışa paralel olarak TRB2 Bölgesi ihracatı da artış göstermiştir.

(http://www.daka.org.tr/panel/files/files/TRB2%20B%C3%B6lgesi%20D%C4%B1%C5%9F%20Ticaret%20Mevcut%20Durum%20Analizi.pdf)

2.5 İstihdam Mevcut Durumu

2008 yılından itibaren Türkiye'de nüfus artışıyla doğru orantılı bir şekilde TRB2 Bölgesi'nde de işgücü nüfusunda artış görülmüştür.

Genel oranlara bakıldığında, TRB2 Bölgesi'nde işgücü ve istihdam oranları yüksek görünse de işsizlik oranı da Türkiye ortalamasından oldukça fazladır. Görünen işsizlik durumunun sebepleri arasında kayıt dışı istihdam ve mevsimlik iş göçünün olduğu düşünülmektedir.

(http://www.daka.org.tr/panel/files/files/TRB2%20B%C3%B6lgesi%20%C4%B0stihdam%20Mevcut%20Durum%20Analizi.pdf)

2.6 Maden Potansiyeli Genel Durumu

TRB2 Bölgesi maden bakımından önemli bir potansiyele sahiptir. Bitlis maden yatakları bakımından zengin bir ildir. MTA'nın il ve yakın çevresinde yaptığı çalışmalar sonucunda önemli endüstriyel hammadde ile metalik maden yatak ve zuhurları ortaya çıkarılmıştır. İlde belirlenmiş endüstriyel hammadde kaynakları başta pomza, perlit ve çimento hammaddeleri olmak üzere, disten, fosfat, kuvarsit ve grafittir. Bitlis ili bulunduğu jeolojik yapısı gereği ve volkanik bir alan üzerinde kurulu olması nedeniyle özellikle perlit ve pomza yatakları bakımından önemli potansiyele sahiptir. Söz konusu yataklar ilin Tatvan ilçesinde yer almakta olup ilçede orta kalitede, genleşme oranı 2-3 arasında değişen 790 milyon ton perlit ve 81.500.000 ton iyi kalitede ve kısmen yıkama işlemi gerektirmeyen pomza yatakları bulunmaktadır. Diğer bir metalik maden olan nikel ise Tatvan-Pancarlı sülfit tip nikel sahasıdır. Burada tenör % 2-3 Ni olup mümkün rezerv 15.500 tondur. (MTA, 2012)

Son yıllarda TRB2 Bölgesi'nde yoğun bir şeklide mermer üretimi gerçekleştirilmekte olup her geçen yıl yeni mermer ocakları açılmaktadır.

TRB2 Bölgesi, TEİAŞ 17. İletim Tesis ve İşletme Grup Müdürlüğü bölgesindedir. Tatvan'a 380 kV trafo merkezi yapılması planlanmaktadır. Söz konusu trafo merkezi, Van-Siirt elektrik iletim hattına bağlanacaktır. Bitlis Merkez ise şu anda Tatvan'dan beslenmektedir. Fakat iletim hattının uzun olmasından dolayı gerilim düşüşleri olmaktadır. Bitlis'e yapılacak 154 kV trafo merkeziyle bu sorun çözülecektir.

(http://www.daka.org.tr/panel/files/files/TRB2%20B%C3%B6lgesi%20Madencilik%20ve%20Enerji%20Mevcut%20Durum%20Analizi.pdf)

2.7 Sanayi Mevcut Durum Analizi

TRB2 Bölgesi'nde sanayi sektöründe çalışanların sayısı Türkiye'de aynı sektörde çalışanların sayısının % 0,25'i kadar olup Düzey 2 bölgeleri arasında 25. sıradadır. Tatvan'da 250 iş yerilik Tatvan Küçük Sanayi Sitesi bulunmaktadır. Yerel birim sayısı oranı % 0,64 iken çalışan sayısının % 0,25 olması TRB2 Bölgesi'nde işletmelerin ortalama olarak daha az çalışana sahip olduğunu gösterir. 2010 istatistiklerine bakıldığında TRB2 Bölgesi'nde her imalat sanayi yerel biriminde ortalama olarak sadece 3,25 kişi istihdam edilirken bu oran Türkiye genelinde 8,66 kişidir. TRB2 Bölgesi'nde imalat sanayinde çalışanların sayısının toplam çalışan sayısına oranı % 8,66 olup Düzey 2 Bölgeleri sıralamasında 25. sırada yer almaktadır. Aynı oran Türkiye'de % 25,33'tür ve bu oran TRB2 Bölgesi'nin oranının yaklaşık 3 katıdır. Ayrıca, sanayide çalışanların payının % 8,66 olmasına rağmen toplam GSKD'in % 15,8'ini oluşturduğu göz önünde bulundurulursa sanayide çalışanların diğer sektörlere göre daha verimli olduğu görülebilir.

(http://www.daka.org.tr/panel/files/files/TRB2%20B%C3%B6lgesi%20Sanayi%20Mevcut%20Durum%20Analizi.pdf)

2.8 Sosyal Yapı

2013 ADNKS sonuçlarına göre, Türkiye'de erkek ve kadın nüfusun toplam nüfusa oranı % 50'dir. Türkiye 15-64 yaş grubunda bulunan çalışma çağındaki nüfusun oranı % 67,7, 0-14 yaş grubundaki nüfusun oranı % 24,6, 65 ve üstü yaştaki nüfusun oranı da % 7,7'dir. TRB2 Bölgesi'nde ise erkek nüfusun oranı % 51,5 ve kadın nüfusu oranı % 48,5'tir. TRB2 Bölgesi 15-64 yaş grubunda bulunan ve çalışma çağındaki nüfusun oranı % 59,5, 0-14 yaş grubundaki nüfusun oranı % 36,9, 65 ve üstü yaştaki nüfusun oranı da % 3,6'dır. Bölge nüfusunun cinsiyet dağılımı hemen hemen ülke ile aynı durumda iken yaş yapısına göre dağılımında Bölge genç nüfus oranının ülke genç nüfus oranından oldukça fazla olduğu görülmektedir. Bu da Bölge'ye yapılacak yatırımların özellikle genç nüfusun eğitim, sağlık, spor, kültür gibi alanlardaki temel ihtiyaçları üzerine yoğunlaşmasını gerekli kılmaktadır.

TRB2 Bölgesi'nde yer alan illerin toplam doğurganlık hızı, kaba evlenme hızı, kaba doğum hızı ve bebek ölüm hızı ülke ortalamasının oldukça üstünde yer almaktadır. TRB2 Bölgesi nüfusunun yaş özelliklerinden bir diğeri, nüfusun zaman içinde giderek ülke ortalamasına kıyasla daha az bir oranda olsa da yaşlanma eğilimi göstermesidir. 2013 yılı verilerine göre ilçeler bazında kentleşme oranı % 78 oranla en yüksek ilçe Tatvan'dır.

Tatvan'da Devlet Hastanesi, Aile Sağlığı Merkezi, Meslek Yüksek Okulu bulunmaktadır.

2012 yılında Bölge, kişi başına düşen yıllık gazete ve dergi tirajı ile Düzey 2 Bölgeleri sıralamasında 25. sırada yer almaktadır. Bölge'ye bir yılda dağıtımı yapılan gazete ve dergi sayısı, Türkiye toplamının % 1'inden daha az bir orana sahiptir.

(http://www.daka.org.tr/panel/files/files/TRB2%20B%C3%B6lgesi%20Sosyal%20Yap%C4%B1%20Mevcut%20Durum%20Analizi.pdf)

2.9 Tarım

TRB2 Bölgesi'nde ekilen ve dikilen alanlara bakıldığında tarla ürünleri % 74 oran ile çoğunluğu oluşturduğu, bunu takiben yaklaşık % 2'sini meyve bahçeleri ve % 1'ini de sebze bahçeleri oluşturmaktadır. Bölgenin su kaynaklarının yetersiz olması sebebiyle toplam alan içerisinde % 25'lik bir alan ise nadasa bırakılmaktadır. Bitkisel ürün deseninde ekilen alana bakıldığında tahıl ürünleri yetiştiriciliği yapılırken, üretilen ürün miktarı açısından yem bitkileri ön plana çıkmaktadır.

TRB2 Bölgesi tarla bitkileri içerisinde baklagiller, endüstri bitkileri, tahıllar, yağlı tohumlar, yem bitkileri ve yumrulu bitkiler yer almaktadır. Tatvan'da buğday ekilen ve hasat edilebilen alandan elde edilen verim 151 Kg/Da, şeker pancarı ekilen ve hasat edilebilen alandan elde edilen verim 3198 Kg/Da, patates ekilen ve hasat edilebilen alandan elde edilen verim 3994 Kg/Da'dır.

Büyükbaş hayvan varlığı Düzey 2 Bölgelerine kıyaslandığı TRB2 Bölgesi 9. sırada yer almaktadır. TRB2 Bölgesi'nde büyükbaş hayvan varlıkları ilçeler itibari ile bakıldığında sulanan tarımsal alanın fazla olduğu ve bu doğrultuda tarımsal üretimin çeşitliliğinin fazla olduğu ve kaba yem üretimini karşılamak için yem bitkileri yetiştiriciliğinin geniş alanlarda yapıldığı ilçeler ön plana çıkmaktadır. Bölgede büyükbaş hayvancılık, çayır-meraya dayalı ve büyük oranda verimi az yerli ırklarla yapılmaktadır. Özellikle üretimin öz tüketimi karşılamak için aile işletmelerinde yapılıyor olması ve işletmelerin örgütsel bir yapıda olmaması, hem üretim girdileri hem de pazarlama açısından dezavantaj oluşturmaktadır. Üretim girdileri bakımından kaba yem ihtiyacı toplam girdi maliyetlerin % 70'ini oluşturmakta, bu ise işletme için kaba yemin bulunduğu bölgeden karşılanmasının ne kadar önem arz ettiğini göstermektedir. Özellikle kışların uzun ve sert geçmesi ve çayır-mera hayvancılığının sadece kısıtlı yaz aylarında yapılıyor olması, yem bitkilerine olan ihtiyacı artırmaktadır. Ayrıca, sulama imkanlarının sınırlı olması, özellikle sulu tarım alanlarında yetiştiriciliği yapılan silajlık mısır ve yonca için istenilen verime ulaşmada engel teşkil etmektedir.

(http://www.daka.org.tr/panel/files/files/TRB2%20B%C3%B6lgesi%20Tar%C4%B1m%20Mevcut%20Durum%20Analizi.pdf)